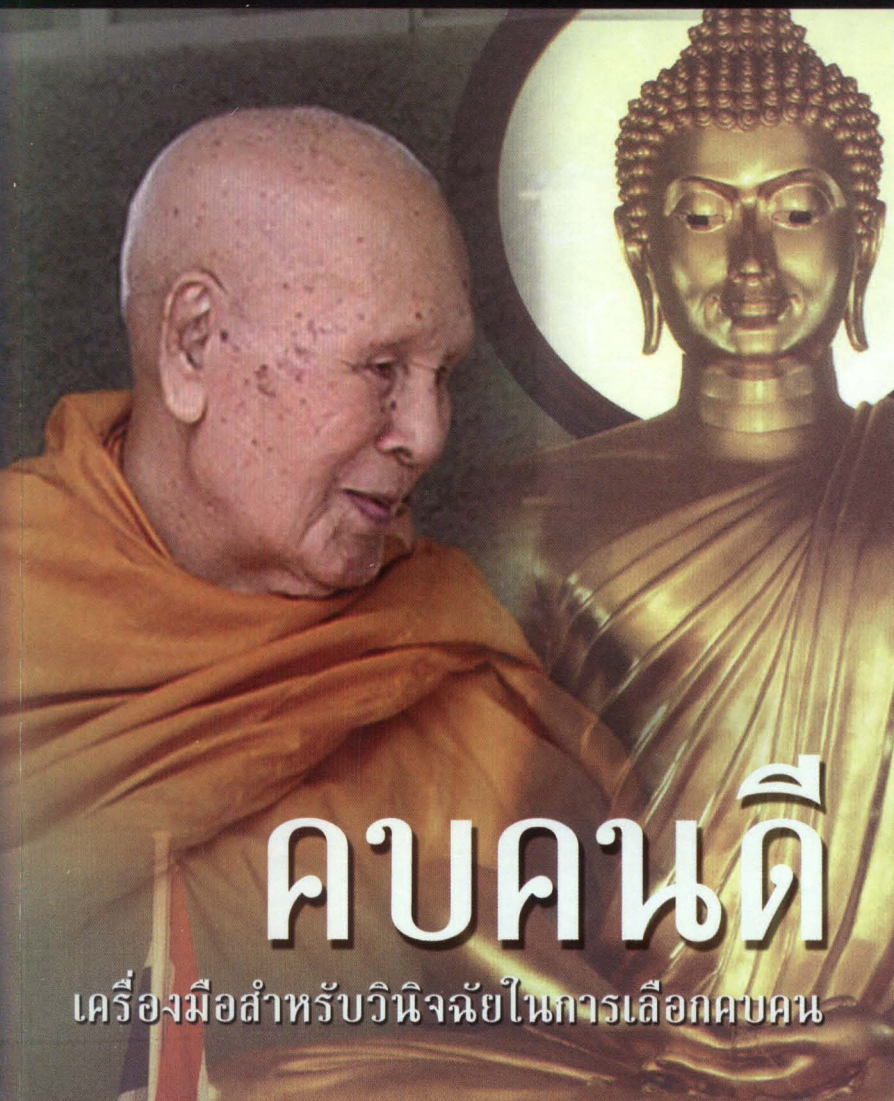


# มรดกธรรม

พระพรหมมังคลาจารย์ หลวงพ่อปัญญาหนันทภิกขุ  
จากธรรมชาติ ๑๐ พ.ศ. ๒๔๕๔ ถึงผู้ธรรมชาติ ๑๐ ค.ศ. ๒๕๕๐



## คบคนดี

เครื่องมือสำหรับวิหิงฉัยในการเลือกคบคน

# คบคนดี

เครื่องมือสำหรับวิวินิจฉัยในการเลือกคบคน

•

พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (หลวงพ่อบัณฑิตคุณนันทิกขุ)



เพื่อการใช้ปัญญา มองโลกให้เห็นสภาพที่แท้จริง  
เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมโลกยุคปัจจุบัน

---

---

# คำนำ



## สนโต สดุดิเต รตา

คนดี ชอบช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

พุทธศาสนสุภาสิตที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น เป็นพระวจนะขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ประารถนาให้ได้ล่วงพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง พุทธศาสนสุภาสิตทั้งหลายจึงเป็นสุภาสิตที่พระเดชพระคุณ พระพรหมมัจฉลาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันท์ภิกขุ ได้อัญเชิญมาปาฐกถาเทศนาอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนอยู่ตลอดเสมอมา

ปาฐกถาธรรมเรื่องนี้ กล่าวถึงเรื่อง **คบคนดี... เครื่องมือสำหรับวินิจฉัยในการเลือกคบคน** อันสาธุชนพึงนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อความสงบสุขจักบังเกิดขึ้นแก่ตนเองครอบครัวและสังคมสืบไป

ธรรมสภา ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระเดชพระคุณหลวงพ่อปัญญานันท์ภิกขุ ที่ได้เมตตาให้ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม จัดพิมพ์พระธรรมคำสอนอันมีค่ายิ่งออกเผยแพร่ เพื่อความเจริญแพร่หลายแห่งธรรมและความเจริญองกามแห่งปัญญาจักบังเกิดแก่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วกัน

ด้วยความสุจริต หวังดี

ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบกับความสงบสุข

## สารบัญ



### คบคนดี : เครื่องมือสำหรับวินิจฉัยในการเลือกคบคน

มองโลกด้วยสายตาแห่งธรรมะ	๗
ทุกข์เพราะไม่เข้าใจในสภาพที่เป็นจริง	๘
พระผู้มีพระภาคเจ้าสอนให้อยู่ด้วยปัญญา	๘
ไม่อยู่ด้วยปัญญา ก็มีแต่ปัญหา	๙
มองด้วยปัญญา : มองให้เข้าใจตามที่เป็นจริง	๑๐
ปัจจุบันโฆษณาชวนเชื่อมีมาก เรื่องจริงมีน้อย	๑๐
เบื้องหลังของการโฆษณาชวนเชื่อ	๑๑
เมื่อความอยุติธรรมเกิดขึ้น สังคมก็เกิดปัญหา	๑๒
ธรรมะเป็นของตรงไปตรงมา ไม่เอนเอียง	๑๔
เมื่อไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นธรรมก็เกิดขึ้น	๑๕
ปัญญา : เครื่องมือวินิจฉัยในการเลือกคบคน	๑๖
ผู้ไม่มีปัญญาเป็นของตัวทำให้เกิดปัญหา	๑๗
เมื่อรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็ทำให้มีความทุกข์	๑๘
ทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ก็ไม่เกิดปัญหา	๑๘
อุปมา “ปิดทองหลังพระ”	๑๙
ทำสิ่งเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่านควบคู่กัน	๒๑
ไม่ได้ตามที่หวังก็กลายเป็นน้อยเนื้อต่ำใจ	๒๒
เมื่อจิตใจสบาย...ก็เกิดปัญญาเพิ่มขึ้น	๒๓

ทุกศาสนาสอนให้มีความเสียสละ	๒๔
เนื้อแท้ของศาสนาคือการทำลายความเห็นแก่ตัว	๒๔
มนุษย์เกิดมาเพื่อปฏิบัติธรรม	๒๕
ผู้ประพฤติเลวไหลต้องถูกระดมชาติลงโทษ	๒๘
หลักปฏิบัติตนเป็นคนดี	๒๙
มอบกายถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย	๓๐
สิ่งใดที่ธรรมะว่าดี...เราปฏิบัติสิ่งนั้น	๓๑
เป็นอยู่ด้วยความพอดี	๓๓
อยู่กันด้วยความรัก เมตตาและซื่อสัตย์	๓๔
เกิดเป็นคนต้องทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์	๓๕
พัฒนาและควบคุมตนเองตลอดเวลา	๓๘
คบกับคนที่มีธรรม รักความก้าวหน้า	๓๙
ละเว้นจากการคบคนพาลคนชั่วเป็นมิตร	๓๙
ปลุกตัวเองเสกตัวเองให้คิดก้าวหน้าเสมอ	๔๐
คาถาเสกตัวเองให้ก้าวหน้า	๔๑
นำธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	๔๕
<b>อมตวาจา ปัญญานันทภิกขุ</b>	
กรรม : การกระทำ	๔๖
บุพพกรรม	๔๗

- ชีวิตของคนเรา...

ในบางครั้งมีแต่คนสรรเสริญเยินยอ  
พอเห็นหน้าก็ยกมือไหว้สลอนไปเลยทีเดียว  
แต่ต่อมา...

ไม่ไหว ไม่เคารพ ไม่สรรเสริญ  
อันนี้มันเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมมนุษย์  
เราอย่าไปยึดถือ...เสียอกเสียใจว่า  
เออ! คนนั้นมันเคยไหว้เรา ต่อมามันไม่ไหว้  
คนนั้นมันเคยสรรเสริญเรา เดียวนี้มันด่าเรา  
เราอย่าไปโกรธเขา  
แต่เรานึกในใจว่า...โลกมันเป็นอย่างนั้นแหละ  
สิ่งทั้งหลายในโลกนี้...

มัน...กลับกลอก...หมุนเวียน...อยู่ตลอดเวลา

อมตวาจาปัญญานันทภิกขุ

# คบคนดี

เครื่องมือสำหรับวินิจฉัยในการเลือกคบคน



ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรมะอันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

## มองโลกด้วยสายตาแห่งธรรมะ

ถ้าเราสังเกตดูเหตุการณ์ของโลก ของบ้านเมืองของเราในสมัยนี้ ก็จจะรู้สึกว่่าปั่นป่วน เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวันนั้น เป็นเหตุการณ์ที่วุ่นวาย มีปัญหาทำให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ต้องปวดเศียร

เวียนเกล้าตลอดเวลา คือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม  
ยุคปัจจุบันนั้น เราที่เป็นนักธรรมะ สนใจในการศึกษา  
ธรรมะในชีวิต ก็ควรจะมองเหตุการณ์นั้นๆด้วยสายตา  
แห่งธรรมะ

## ทุกข์เพราะไม่เข้าใจในสภาพที่เป็นจริง

การมองอะไรๆด้วยสายตาแห่งธรรมะนั้น ก็ย่อม  
จะมองเห็นสิ่งต่างๆเหล่านั้นตามสภาพที่มันเป็นอยู่จริงๆ  
ถ้าเราไม่มองด้วยสายตาของธรรมะ เราก็จะเห็นสิ่งนั้น  
ไม่ชัด เมื่อเห็นสิ่งนั้นไม่ชัดก็ย่อมไม่เข้าใจตามสภาพของ  
เรื่องนั้นๆ เรื่องใดที่เราไม่เข้าใจ ถ้าเราเข้าไปเกี่ยวข้องกับ  
มันก็เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อน ทำให้  
เกิดปัญหาเพิ่มมากขึ้น

## พระผู้มีพระภาคเจ้าสอนให้อยู่ด้วยปัญญา

ในทางพระพุทธศาสนา พระผู้มีพระภาคเจ้าจึง  
สอนให้เราอยู่ด้วยปัญญา พิจารณาสิ่งทั้งหลายที่มัน  
เกิดขึ้นรอบๆตัวเรา เพื่อให้รู้จักสิ่งนั้นๆ เรื่องที่มันเป็นอยู่



จริงๆ ที่เรียกว่าสิ่งนั้น เป็นเรื่องที่มีมันเป็นอยู่จริงๆ คือเรา  
ไม่ได้มองเห็นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง หรือเราไม่ได้มอง  
สิ่งนั้นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง แต่ว่ามองเห็นสิ่งนั้นตั้งแต่  
ต้นตลอดถึงโคน

## ไม่อยู่ด้วยปัญญา ก็มีแต่ปัญหา

สมมติว่าเราดูต้นไม้ ถ้าเราเห็นเพียงยอดไม้ เราก็  
ไม่เห็นต้นไม้ ถ้าไปดูที่โคนก็ไม่เห็นยอดของต้นไม้ เมื่อ  
ไม่เห็นหมดทั้งต้น...เราจะรู้จักต้นไม้ นั้นเพียงบางส่วน  
เช่นรู้จักเพียงเปลือกมันบ้าง รู้จักใบอ่อนใบแก่ หรือรู้จัก  
ส่วนใดส่วนหนึ่งที่ตาเรามองเห็น ส่วนอื่นเราไม่รู้จัก เรา  
ไม่เข้าใจว่ามันมีสภาพอย่างไร ถ้ามองในสภาพอย่างนี้  
เรียกว่ายังมองไม่ถึงถ้วน มองไม่เห็นตามที่เป็นอยู่จริงๆ

การมองไม่เห็นชัดนี้แหละ ทำให้เกิดปัญหา ทำให้  
มีความทุกข์ความเดือดร้อน เราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งใด  
ถ้าไม่รู้จักสิ่งนั้นชัดเจนแจ่มแจ้ง เราจะแก้ไขปัญหานั้นก็  
ย่อมจะเป็นการยาก พระพุทธเจ้าจึงสอนให้เราเป็นผู้  
พิจารณาสิ่งนั้นๆ ด้วยปัญญา

## มองด้วยปัญญา : มองให้เข้าใจตามที่เป็นจริง

การมองด้วยปัญญา นั้น ก็ต้องมองให้รู้ว่า สิ่งนั้นคืออะไร สิ่งนั้นมันก่อตัวขึ้นอย่างไร มีอะไรเป็นเหตุเป็นต้น การทำให้เกิดสิ่งนั้นขึ้น แล้วก็ต้องมองต่อไปว่า สิ่งนั้นจะเป็นทุกข์ จะเป็นโทษ เป็นประโยชน์แก่ชีวิตของเราอย่างไรบ้าง เราควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นในรูปใด สิ่งนั้นจึงจะไม่เป็นพิษเป็นภัยกับเรา การมองสิ่งต่างๆ ในรูปอย่างนี้ เรียกว่า มองให้เข้าใจตามสภาพที่เป็นจริง

## ปัจจุบันโฆษณาชวนเชื่อมีมาก เรื่องจริงมีน้อย

หลักธรรมะในทางพระพุทธศาสนานั้น ท่านสอนให้เรามองทุกสิ่งทุกอย่างตามสภาพที่มันเป็นอยู่จริงๆ แม้ข่าวเล่าลือประเภทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน ถ้าหากว่าเราไม่ได้มองสิ่งนั้นในสายตาของนักธรรมะ ไม่ได้ฟังสิ่งนั้นด้วยหูของนักธรรมะ เราก็อาจเกิดความปั่นป่วนรวนเรในจิตใจ เพราะข่าวที่เข้ามาหาเรา นั้นมีหลายแง่หลายมุม เป็นข่าวที่จริงๆ ก็มี เป็นข่าวที่เขาสร้างขึ้นก็มี เป็นข่าวประเภทชวนเชื่อให้หลงมกายนั่นๆ

ก็มี ยิ่งสังคมโลกในยุคปัจจุบันด้วยแล้ว เต็มไปด้วยคำ  
โฆษณาชวนเชื่อ ไม่ใช่เพื่อให้คนเข้าถึงความจริง

## เบื้องหลังของการโฆษณาชวนเชื่อ

แม้บางครั้งบางคราวเราอาจเห็นว่า การโฆษณา  
ชวนเชื่อมันมีมาก ทางการเมืองไม่ต้องพูดถึง มีแต่เรื่อง  
โฆษณาชวนเชื่อทั้งนั้น ต่างคนก็ต่างจะดึงใครๆเข้ามา  
หาตัว เพื่อเอาไว้เป็นพรรคเป็นพวก เอาไว้เป็นผู้ร่วมงาน  
ร่วมการต่อไป จึงได้มีการโฆษณาด้วยประการต่างๆ

การโฆษณาชวนเชื่อต่างๆนั้น มีการเห็นแก่ตัว  
อยู่เบื้องหลัง มีการเห็นแก่พรรคพวกอยู่เบื้องหลัง เมื่อ  
จะพูดอะไร จะทำอะไรลงไป ก็ต้องอาศัยฐานคือความ  
เห็นแก่ตัวเป็นเบื้องต้น

## สิ่งที่เกิดจากความเห็นแก่ตัว ล้วนไม่เป็นธรรม

สิ่งใดที่เกิดขึ้นจากความเห็นแก่ตัว...สิ่งนั้นมันก็  
ไม่เป็นธรรม สิ่งนั้นไม่เป็นไปเพื่อความสุขที่ถาวร แต่  
มันเป็นไปเพื่อความสุขของคนเพียงบางกลุ่ม บางพวก

บางเหล่า แม้ว่าเป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่คนบางกลุ่ม  
บางเหล่าเช่นนั้น ความอยุติธรรมก็ย่อมจะเกิดขึ้นใน  
สังคม

## เมื่อความอยุติธรรมเกิดขึ้น สังคมก็เกิดปัญหา

เมื่อความอยุติธรรมเกิดขึ้น...คนก็ต้องมีปัญหา  
เกิดการโต้เถียง เกิดการต่อสู้เพื่อให้ได้ความเป็นธรรม  
แต่ว่าการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นธรรมนั้น  
บางคนก็สู้เพื่อความเป็นธรรมจริงๆ แต่บางคนก็สู้เพราะ  
ความมั่งงาย สู้เพราะตกอยู่ในอำนาจของการโฆษณา  
ชวนเชื่อของบุคคลบางประเภท แล้วเข้าใจว่าการกระทำ  
เช่นนั้นจะเป็นธรรม แต่อาจจะไม่เป็นธรรมก็ได้ เพราะ  
ไม่ได้ต่อสู้กับจิตที่มีปัญญาอย่างแท้จริง

## การต่อสู้ด้วยความมั่งงายไม่ทำให้เป็นธรรม

สิ่งใดที่เราต่อสู้ได้เถียงด้วยความมั่งงาย สิ่งนั้น  
ไม่ได้เกิดธรรมะ แต่ถ้าเราต่อสู้ด้วยความเป็นธรรม ด้วย  
ใจสงบ ด้วยใจเยือกเย็น ก็ไม่ค่อยจะมีปัญหา

แต่ที่เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นนั้น ก็เพราะว่าคนเรามีหู...แต่ใช้ไม่ค่อยเป็น มีตา...แต่ก็ใช้ไม่ค่อยเป็น ดูอะไรก็ดูไม่ให้เห็นชัด ฟังอะไรก็ไม่ให้เข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้ง เพียงแต่ว่า เราได้ยินก็เชื่อไปตามเขาว่า เขาว่าอย่างไร... เราก็เชื่อกันอย่างนั้นเสียแล้ว โดยไม่ได้คิดได้ตรองให้รอบคอบถึงเบื้องหน้าเบื้องหลังของสิ่งนั้นๆ ว่ามันจะมีอะไรตามมา และจะมีอะไรเกิดขึ้นต่อไป

เมื่อเรากระทำในรูปเช่นนั้น โดยมากไม่ค่อยจะมีเวลาสำหรับไปไตร่ตรอง ค้นคว้า เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพของสิ่งนั้นตามความเป็นจริง เมื่อเราไม่มีเวลาพิจารณาไตร่ตรอง เราก็ตกอยู่ในอำนาจของการโฆษณาชวนเชื่อในสิ่งเหล่านั้นด้วยประการต่างๆ

## ธรรมะไม่มีการโฆษณาชวนเชื่อ

ในทางพระพุทธศาสนาของเรานั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าของเรา ท่านทรงสอนธรรมะโดยไม่มีการกระทำแบบโฆษณาชวนเชื่อ คือไม่ได้ทำอย่างนั้น คือน้ำพระทัยของพระพุทธเจ้าไม่ต้องการสาวก ไม่ต้องการพรรคพวก

คนที่ยังต้องการพรรคพวกต้องการอะไรอยู่นั้น ก็เรียกว่า ยังมีตัวอะไรเข้าไปเกี่ยวข้อง

พระอรหันต์ท่านเป็นผู้ไม่มีตัวแล้ว... ท่านตัดตัว ออกไปหมดแล้ว จึงไม่มีอะไรเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อให้ เห็นแก่ตัว เพื่อให้เห็นแก่หมู่คณะ ถ้าจะทำอะไรลงไป ก็ทำแต่เพียงเพื่อธรรมะ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ ชุมชน ไม่เอาตัวไปเกี่ยวข้องในการได้หรือการเสียกับสิ่ง เหล่านั้น เพราะฉะนั้นเมื่อท่านจะตรัสอะไรออกไป... ก็ ตรัสอย่างเป็นธรรม เมื่อให้ใครทำอะไร... ก็ให้ทำในสิ่งที่ เป็นธรรม การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้คนเข้าหาธรรมะ.. ไม่มี

## ธรรมะเป็นของตรงไปตรงมา ไม่เอนเอียง

การพูดอะไรในแง่ธรรมะ บางทีก็ขัดหูคนฟังทำให้ เขาไม่ชอบบอกชอบใจก็ได้ เพราะว่าธรรมะนั้นเป็นของ ตรงไปตรงมา ไม่อ่อนไปทางนั้น ไม่เอียงไปทางนี้ สิ่งที โอนเอียงไปอย่างนั้นบ้างอย่างนี้บ้าง ก็ยังไม่เป็นธรรม ที่แท้

ธรรมนั้นเป็นของตรง เรียกว่า “อุชฺฐ”...ตรงไปตรงมา  
ตรงอย่างดี ไม่มีการโน้มเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ทีนี้เมื่อพูดอะไรที่เป็นธรรม บางทีคนที่ไม่ชอบก็มี  
คนที่ชอบก็มี คนใดฟังเป็น...ก็ชอบ คนใดฟังไม่เป็น...ก็  
ไม่ชอบ ที่ไม่ชอบนั้นมันเรื่องอะไร ก็เรื่องขัดกับความ  
เห็นแก่ตัว ขัดกับประโยชน์ของตัวเอง ถ้าหากว่าเขาพูด  
อะไรที่เป็นเรื่องของธรรมะ แต่ไปขัดกับประโยชน์ของตัวเอง  
ผู้ฟังก็จะฟังไม่เพราะในเรื่องนั้น แม้เรื่องนั้นจะเป็นเรื่อง  
ที่ถูกต้อง ยุติธรรม แต่ว่าคนที่ฟังอาจจะไม่ชอบใจ เพราะ  
ตนเสียประโยชน์ที่เคยมีเคยได้ อันนี้การเข้าถึงธรรมะก็  
ไม่เกิดขึ้น

## เมื่อไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นธรรมก็เกิดขึ้น

แต่ถ้าหากเราทำลายความคิดเห็นเข้าข้างตัวเองเสีย  
เราฟังอะไรก็ฟังแต่สิ่งที่เป็นธรรมะ ฟังด้วยใจที่เป็นธรรม  
ต้องการความถูกต้องความตรงเป็นประมาณ ผู้ใดพูดถูก  
พูดตรง...เราก็รับสิ่งนั้นมา แม้จะขัดกับประโยชน์ของเรา  
เราก็ยินดีต้อนรับสิ่งนั้น แต่ถ้าหากว่าพูดไม่ถูก ไม่ตรง

เราก็ไม่รับสิ่งนั้น แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์แก่เรา  
อย่างนี้ก็เรียกว่ามีใจเป็นธรรมแท้ มีความคิดเป็นธรรม  
มีคำพูดเป็นธรรม มีการแสดงออกมาทุกอย่างเพื่อให้  
เกิดความเป็นธรรมในชุมชน

### ปัญญา : เครื่องมือวินิจฉัยในการเลือกคบคน

การพูด การกระทำของคน จึงต้องใช้ปัญญามา  
พิจารณาว่า เขาพูดเพื่ออะไร บางคนอาจแสดงตนมาใน  
รูปของผู้ที่ใจบุญ มาในรูปของผู้เสียสละก็ได้ แต่ว่าที่  
เบื้องหลังมีอะไรอยู่

เหมือนกับเจ้าลาไปเอาหนังสิงโต มาสวมตัวเข้า  
แล้วก็ไปแสดงตัวว่าเป็นสิงโต แต่ว่าพอแสดงไปมันก็ลืมน  
หุมนไพล์ออกมาได้ เพราะว่าตัวมันเป็นลา หนังหุ้มเป็น  
สิงโต แต่หุมนเปลี่ยนไม่ได้ มันยังขี้เด๋อออกมา เลยรู้ว่าเป็น  
หูของลา ไม่ใช่หูของสิงโต นิทานฝรั่งเขาว่าอย่างนั้น

แต่นิทานอินเดียเขาไม่ว่าหู เขาว่าเสียงร้องของ  
มันปรากฏออกมา เวลาเอาหนังสิงโตมาคลุมเข้าแล้วก็  
นึกว่าจะแผดเสียงอำนาจให้เหมือนกับสิงโต พอมัน



แผดเสียงออกมาเขาก็รู้ว่าเป็นเสียงของลา ความก็แดง  
ออกมา

## ผู้ไม่มีปัญญาเป็นของตัวทำให้เกิดปัญหา

ฉะนั้นเราจึงเห็นว่า ในยุคปัจจุบันนี้ คนที่ขาดการ  
ศึกษาถูกผู้มีปัญญาแบบครึ่งๆกลางๆ ไม่ใช่ปัญญาที่  
สมบูรณ์ตามแบบที่พระพุทธเจ้าว่า จูงไปได้ตามความ  
ปรารถนา จูงไปให้ทำอะไรก็ได้ ให้ไปนอนตากยุงก็ได้  
แล้วคนที่จูงมาจะว่าอะไรก็เชื่อเขาไปทั้งนั้น อันนี้ก็เพราะ  
เหตุที่เราไม่มีปัญญาเป็นของตัวเอง ไม่มีอะไรที่จะเป็น  
เครื่องมือสำหรับวินิจฉัยว่าอันใดถูก อันใดผิด มันก็เกิด  
ความวุ่นวาย ทำให้เกิดปัญหาเรื่อยไป

เพราะฉะนั้น เราจึงควรจะได้สนใจในเรื่องนี้ไว้บ้าง  
หรือได้ยินข่าวอะไรทางวิทยุ ทางหนังสือพิมพ์ เราอย่า  
เข้าใจว่าสิ่งนั้นจริงเสมอไป แต่จะต้องเอามาคิดเสียก่อน  
ว่าจะเป็นไปได้หรือไม่ อย่างนั้นอย่างนี้ ใช้ปัญญาเป็น  
เครื่องพิจารณา เราก็จะสามารถช่วยตนให้พ้นจากทุกข์  
พ้นจากความเดือดร้อนในสังคมได้ประการหนึ่ง

## เมื่อรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็ทำให้มีความทุกข์

อีกประการหนึ่ง เรื่องเฉพาะบุคคล เรามีปัญหาคือ ความวุ่นวายใจ ความทุกข์ ความเดือดร้อน เพราะว่าเราเอาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆอันอยู่รอบๆตัวเรา เมื่อเราเอาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับคนอื่นมากเท่าใด ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เราก็มีปัญหา มีความทุกข์

## ทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ก็ไม่เกิดปัญหา

แต่ถ้าเราเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วยปัญญา เราจะไม่มีความทุกข์ ความเดือดร้อน

เช่นว่า เราจะเป็นคนรับใช้บุคคลอื่น ถ้าเราเป็นผู้เสียสละด้วยประการทั้งปวง ไม่ได้หวังอะไรเป็นเครื่องตอบแทน คำชมเชยก็ไม่ต้องการ ใครเขาจะชม...มันก็เป็นเรื่องของเขา แต่จิตใจของเรานั้นมันไม่ยอมได้เลย เราไม่ได้ตื่นเต้นเพราะคำชมเชย หรือถ้าใครไม่ชมเรา... เราก็เฉยๆ ไม่ได้ทำให้ใจเหี่ยว ใจแคบ...อย่างนั้นไม่มีในใจของเราก็สบาย ไม่มีปัญหาอะไร ตั้งหน้าตั้งตาทำแต่งงานเพียงอย่างเดียว ไม่เหลียวแลถึงคำติคำชมของ

บุคคลอื่น เราคิดแต่เพียงประการเดียวว่า เราเป็นผู้รับใช้ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ตกทุกข์ได้ในทางกาย ทางใจ เพื่อให้เขาพ้นไปจากภัยอันตราย คือ ความทุกข์ความเดือดร้อน แล้วก็เข้าไปช่วยเหลือเท่าที่ปัญญาและความสามารถของเราจะอำนวยให้ได้ แล้วเราก็ช่วยเขาไป ช่วยเสร็จแล้วก็ไม่ต้องทำอะไร

### อุปมา “ปิดทองหลังพระ”

ยิ่งไปกว่านั้น คำในภาษาไทยเรามีอยู่คำหนึ่งว่า ปิดทองหลังพระ เป็นคำพูดเตือนใจ เป็นคำพังเพยที่มีค่าในเรื่องการปฏิบัติงาน หมายความว่า เราปิดทองหลังพระ คือไม่ยอมให้ใครรู้ว่าเราทำอะไร เราปฏิบัติสิ่งใด แอบทำสิ่งนั้นไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์เพื่อความสุขแก่บุคคลอื่น แล้วเราก็เฉยๆ ไม่อยากที่จะแสดงตัวให้ใครรู้ว่าเราทำอะไรในสิ่งนั้นๆ นี้เรียกว่า ปิดทองหลังพระ

ในหลวงของเราองค์ปัจจุบัน พระองค์เคยตักเตือนกับคนที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่นนายทหารราชองครักษ์ที่ไปอยู่เวรประจำ พระองค์เคยประทานพระที่เรียกว่า พระ

ภ.ป.ร. คือที่ทรงทำด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เองไว้แจก  
ราชบริพาร หรือคนที่ต้องการ ไม่ใช่ของซื้อของขาย ท่าน  
ยังตรัสกับนายทหารว่า พระองค์นี้ไม่ใช่พระไต้ต้นอโศก  
ที่วัดมหาธาตุฯ เป็นของที่ให้สำหรับคนที่ต้องการ ถ้า  
ผู้ใดไม่ต้องการ...ก็ไม่ต้องแจก แม้ว่าจะมีกองอยู่ก็ไม่ให้  
เพราะว่าสิ่งนี้ต้องให้แก่คนที่ต้องการ

มีนายทหารคนหนึ่งได้รับแจกมาองค์หนึ่ง เมื่อเขา  
ได้รับแจกแล้วก็ทูลถามว่า จะให้ปฏิบัติอย่างไรเมื่อมี  
พระองค์นี้ ท่านก็ตรัสบอกว่า ให้ปิดทองหลังพระ ผู้ที่  
ได้รับแจกมาเมื่อไปถึงบ้านก็ไปซื้อทองมาสามแผ่น แล้ว  
ก็เอามาปิดที่หลังพระเรียบร้อย แล้วก็ยังมาคุยให้ฟัง  
อีกว่า พอผมไปถึงบ้านก็ไปซื้อทองมาปิดทีเดียว ตาม  
พระราชโองการ อันนี้เรียกว่ายังไม่เข้าใจความหมายของ  
คำที่พระองค์ตรัส

ในหลวงท่านตรัสว่า ให้ปิดทองหลังพระ นั้นไม่ได้  
หมายความว่าให้ซื้อทองมาปิดหลังพระ แต่หมายความว่าให้ทำงานโดยไม่ต้องโฆษณา ทำงานอะไรก็ทำไปตาม  
หน้าที่ ไม่ต้องไปห่วงไหวกับคำติคำชม ถ้าเราไปนึกว่า

ทำให้เขาชม เขาไม่ชม...เราก็ไม่สบายใจ และถ้าเขาติ...เราก็ยังไม่สบายใจใหญ่

ถ้าทำงานเพื่อได้รับรางวัล เช่นรับเหรียญตรา สายสะพาย หรือเลื่อนยศฐาบรรดาศักดิ์ขึ้นไป ถ้าทำไปๆก็ไม่ได้ทำให้เกิดน้อยเนื้อต่ำใจว่า แหม! เราทำงานเกือบล้มตาย ไม่มีใครสนใจ ก็เลยไม่อยากจะทำงานนั้นต่อไป อย่างนี้เรียกว่าไม่มีน้ำใจแบบปิดทองหลังพระ...เรา ต้องไม่มีกอย่างนั้น

## ทำสิ่งเป็นประโยชน์ตนประโยชน์ท่านควบคู่กัน

เรานึกแต่เพียงอย่างเดียวว่า เรารับใช้เพื่อนมนุษย์เกิดมาเพื่อทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น ควบคู่กับประโยชน์ตน...คู่กันตลอดเวลา เรียกว่าประโยชน์ตนก็ต้องมี ประโยชน์ผู้อื่นก็ต้องมี

ในเบื้องต้น เราก็ต้องแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ตนก่อน ครั้นเมื่อตนตั้งตัวได้พอที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นตามที่จะช่วยได้แล้ว เราก็ควรจะช่วยเหลือบุคคลอื่นตามที่จะช่วยได้ เมื่อได้ช่วยอะไรแก่ใครแล้ว ไม่หวังอะไรเป็น

สิ่งตอบแทนจากบุคคลนั้น เราไม่ต้องการอะไรทั้งนั้น  
เราทำตามหน้าที่ อย่างนี้ใจสบาย

## ไม่ได้ตามที่หวังก็กลายเป็นน้อยเนื้อต่ำใจ

พ่อแม่บางคนเคยบ่น ครูบาอาจารย์บางคนก็เคย  
บ่น บ่นว่าเลี้ยงลูกหลายคน...ลูกมันไม่มีความกตัญญู  
กตเวทิต่า ไม่นึกถึงพ่อแม่ ไม่เอาใจใส่ ครูบาอาจารย์ก็บ่น  
ว่าสอนศิษย์มามาก แล้วผ่านไปๆ ไม่มีศิษย์คนใดกลับมา  
มาเหลียวแลเลย ที่พูดออกมาเช่นนั้นก็เนื่องจากมีความ  
รู้สึกบางอย่างอยู่ในใจ ความรู้สึกน้อยอกน้อยใจว่า ลูก  
ไม่คิดถึงพ่อแม่ ลูกศิษย์ไม่คิดถึงครูบาอาจารย์ หรือว่า  
เราไปทำอะไรให้แก่ใครที่ใด หรือว่าคนเหล่านั้นไม่สนใจ  
ในกิจการงานที่เราทำลงไป เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ

## ความน้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้เป็นทุกข์

“ความน้อยเนื้อต่ำใจ” นี้ทำให้เป็นทุกข์ ไม่มีความสุข  
สบาย ไม่มีความสุขสบายใจ เช่น พ่อแม่ถ้าเกิดน้อยเนื้อ  
ต่ำใจลูกขึ้นมากก็เกิดอารมณ์ไม่ดีต่อลูก แล้วก็มีทุกข์

อยู่ตลอดเวลา ครูบาอาจารย์ก็อย่างนั้น หรือว่าใครๆ  
ที่ไปทำอะไร ถ้าหวังผลตอบแทนจากบุคคลนั้นบุคคลนี้  
สถานที่นั้น ที่นี้ เราก็มีความไม่สบายใจ มีความทุกข์  
ความทุกข์ในรูปแบบนี้มันเสียตังอยู่ยาวนาน ตราบเท่า  
ที่เรายังไม่ปล่อยมันไม่ได้...ก็ยังมีทุกข์อยู่เรื่อยไป

### เมื่อจิตใจสบาย...ก็เกิดปัญญาเพิ่มขึ้น

ทำไมเราจึงอยู่ด้วยความเป็นทุกข์ในปัญหาน้อยๆ  
ซึ่งไม่ควรจะเกิดขึ้นในใจของเรา ถ้าเราไม่ต้องการให้  
ความทุกข์อย่างนี้เกิดขึ้น เราต้องถือหลักประจำใจว่า  
เราปิดทองหลังพระ คือไม่อยาก...ทำแล้วใครจะรู้จะเห็น  
ก็ช่าง เราคิดแต่เพียงอย่างเดียวว่าฉันปฏิบัติหน้าที่ให้  
เรียบร้อยแล้ว สิ่งใดควรทำ...ได้ทำเสร็จแล้ว ส่วนเรื่อง  
อื่นๆนั้นเราไม่เกี่ยวข้อง ถ้านึกได้เพียงเท่านี้ก็ใจสบาย จะ  
ไม่มีปัญหายุ่งยากทางใจเกิดขึ้น

เมื่อจิตใจสบายก็จะได้เกิดปัญญาในการที่จะทำ  
อะไรๆต่อไป สังคมโลกในยุคปัจจุบันนี้ไม่ค่อยได้ใช้หลัก  
ธรรมะเป็นเครื่องดำเนินชีวิต

## ทุกศาสนาสอนให้มีความเสียสละ

ความจริงครูบาอาจารย์ในศาสนาต่างๆ ไม่ว่าจะ  
เป็นพระพุทธเจ้า พระเยซูคริสต์ หรือว่าศาสดาองค์ใดอื่น  
ก็สอนกันไว้ในแนวเดียวกัน พระเยซูคริสต์ก็สอนในรูปให้  
เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว พระพุทธเจ้าก็สอนอย่างนั้น พระ  
นาบีโมฮัมหมัดจะสอนหรือเปล่านั้นไม่รู้ เพราะว่าคัมภีร์  
กรูอ่านนี้หายาก ไม่ค่อยจะมีในภาษาไทย...เลยไม่รู้ว่  
สอนไว้หรือเปล่า ถ้าหากว่าเขาสอนไว้เช่นเดียวกันแล้ว  
ก็เรียกว่ามนุษย์นี้คือด้าน ไม่เอาคำสอนที่เป็นประโยชน์  
แก่ชีวิตมาใช้ แต่เอาคำสอนที่ทำให้เกิดความแตกแยก  
มาใช้

### เนื้อหาของศาสนาคือการทำลายความเห็นแก่ตัว

ให้เราสังเกตว่า เหตุการณ์บางอย่างในสังคมโลก  
ปัจจุบัน มีการดึงเอาศาสนามาเกี่ยวข้องกับสังคมใน  
ด้านที่วุ่นวาย ไม่เอาศาสนามาใช้ในด้านของความสงบ  
เช่นว่า เอาศาสนามาพัวพันกับเรื่องการบ้านการเมือง  
ไปรวมศาสนาเข้าเป็นพวกเป็นกลุ่มเดียวกันเพื่อต่อต้าน



สิ่งนั้นสิ่งนี้ อันนี้เรียกว่านำสิ่งมีค่ามาใช้ในทางที่ไม่ค่อย  
จะมีค่า เพราะทำให้เกิดความแตกแยกกัน แม้ในกลุ่ม  
ศาสนาเดียวกัน บางทีก็แตกแยกกัน แบ่งเป็นก๊กแบ่ง  
เป็นเหล่า ก็เรียกว่าการปฏิบัติธรรม ยังไม่ก้าวหน้า ยัง  
ไม่ถึงเนื้อแท้ที่ศาสดาต้องการให้เราปฏิบัติเพื่อทำลาย  
ความเห็นแก่ตัวให้หมดไป ทำลายตัวตนให้หมดไป

## มนุษย์เกิดมาเพื่อปฏิบัติธรรม

ในศาสนาที่นับถือพระผู้เป็นเจ้า เขามีตัวมีตน  
แต่ว่าเขาบอกว่าตัวที่มีนี้ อย่าเอาไว้...อย่าเอามาเป็น  
ของตัว แต่ยกตัวทั้งหมดให้พระผู้เป็นเจ้าไปเสีย ให้พระ  
ผู้เป็นเจ้าให้หมดทั้งชีวิตและจิตใจ คือให้คิดว่าสิ่งที่เรามี  
เราได้ เป็นของพระผู้เป็นเจ้า พระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้ที่สร้าง  
มนุษย์ขึ้นมา มนุษย์ไม่มีสิทธิ์ในสิ่งที่ท่านสร้างมาเป็นตัว  
มาเป็นของตัว แต่ว่ามีสิทธิ์ที่จะยกส่วนที่ตัวมีทั้งหมดไป  
ถวายให้หมดเลย ในคัมภีร์ก็ได้กล่าวเช่นนั้น เช่นว่าสร้าง  
มนุษย์ขึ้นมาแล้วมนุษย์ก็ถามว่าสร้างมาทำไม ตอบว่า  
สร้างขึ้นมาเพื่อให้บูชาพระผู้เป็นเจ้า

ถ้าพูดในแง่พุทธศาสนาแล้วก็หมายความว่า สร้าง  
มนุษย์ขึ้นมาเพื่อให้ปฏิบัติธรรมนั่นเอง พูดง่าย ๆ ก็ว่า  
มนุษย์เกิดมาเพื่อปฏิบัติธรรม ไม่ใช่เกิดมาเพื่อทะเลาะ  
เบาะแว้งกัน เพื่อยกพวกไปตีกัน แต่ว่าเกิดมาเพื่อบูชา  
ธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ ถ้าถือศาสนาแบบพระผู้เป็นเจ้า  
ก็ให้ยกร่างกาย ชีวิต จิตใจ แม้ทรัพย์สินสมบัติที่เราหาได้  
เป็นของบูชาพระผู้เป็นเจ้า... ยกให้ท่านทั้งหมด สุดแล้ว  
แต่ท่านสั่งให้ทำอะไร

ที่นี้คำสั่งนั้นมันก็ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ของศาสนา  
ถ้าปฏิบัติตามคำสั่งในคัมภีร์ก็เรียกว่า ปฏิบัติต่อพระผู้  
เป็นเจ้าด้วยดี มันก็ไม่มีเรื่องอันตรายเดือดร้อนเกิดขึ้น  
แต่ว่าชาวโลกได้ปฏิบัติกันหรือเปล่า ในประเทศยุโรปก็  
เรียกว่าเป็นคริสตังบ้าง คริสเตียนบ้าง รวมความแล้วว่า  
นับถือพระผู้เป็นเจ้าองค์เดียวกัน แต่นั่นแหละก่อความ  
วุ่นวายมากที่สุดในโลกตั้งแต่สมัยโบราณมา รบกันมาก  
กว่าใครๆ พวกกันเองยกไปฆ่ากันเอง เวลาจะยกทัพก็  
ไปบูชาพระผู้เป็นเจ้า ขอพรจากพระผู้เป็นเจ้า ถ้าพระผู้  
เป็นเจ้ามีอยู่ในรูปร่างนั้น ท่านคงจะปวดหัวเหมือนกัน

ปวดหัวว่า แหม! มันขอทั้งสองข้าง กูจะให้ใครดี ก็เลย  
ทำเฉยไม่ไห้ใคร นั่งนึกว่าสมน้ำหน้ามัน ไปตีกันให้ตาย  
ถมแผ่นดินดีกว่า ก็เลยยกพวกตีกันเท่านั้นเอง เพราะ  
ว่าขอพรไม่ถูก

### กัลยาณมิตรที่ประเสริฐที่สุด

ถ้าเราไปขอพรพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า...เราต้องหยุดรบ วาง  
อาวุธแล้วก็มานั่งพูดจากันตามประสาพี่น้อง ทำความ  
เข้าใจกันในเรื่องปัญหาอะไรต่างๆ เพราะว่าปัญหาต่างๆ  
นั้นเป็นเรื่องแก้ได้ ไม่ใช่แก้ไม่ได้ ไม่ว่าจะปัญหาใน  
ครอบครัว เป็นปัญหาในวงงาน ปัญหาของชาติของโลก  
นั้นมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น มนุษย์ก็ควรจะแก้ไขปัญหานั้น  
ได้ แต่ว่ามนุษย์เราไม่เชื่อธรรมะ ไม่อยู่กับฝ่ายธรรมะ  
หรือพระผู้เป็นเจ้าของ เจ้า เราสมควรไปอยู่กับพวกผี พวกซาตาน  
สุดแล้วแต่ผีมันสั่ง สั่งให้ไปรบกัน ให้เบียดเบียนกัน  
ข่มเหงกัน ให้รวมพวกรวมหมู่ต่อสู้กัน ไม่ใช่รวมเพื่อ  
ทำลายปัญหา เพื่อสร้างสันติให้แกโลก แต่รวมพวกเพื่อ  
ต่อสู้กันต่อไป เพื่อทำลายล้างกันต่อไป

ถ้าพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าด่าลงมาจากสวรรค์ได้ แล้วก็เข้า  
สถานีวิทย์ของนานาชาติได้ ปานนี้คงจะได้ยินเสียงของ  
พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าบอกว่า ชาวโลกมันจะฉิบหายกันใหญ่แล้ว  
มันไม่เชื่อคำของข้า ข้าสร้างมันมา แต่มันไม่รู้จักรบบุญคุณ  
ของข้า มันกำลังทรยศต่อผู้สร้าง มนุษย์จะต้องถูกลงโทษ  
เป็นการใหญ่ แต่ละคนนั่นแหละลงโทษตัวเอง ให้เกิด  
ความทุกข์ความเดือดร้อน

## ผู้ประพฤติเหลวไหลต้องถูกรรรมชาติลงโทษ

เด็กๆไปโรงเรียน ก็ถูกพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าลงโทษ คือ  
ให้โง่ ไม่มีความรู้ความฉลาด เมื่อเป็นเด็กไม่มีความรู้  
โตขึ้นยิ่งโง่หนักเข้าไปอีก โง่ขนาดเด็กยังโง่ไม่เท่าใด แต่  
พอเป็นหนุ่มโง่หนักกว่าเด็กอีก พออายุกลางคนก็ยิ่งโง่  
หนักไปอีก ยิ่งแก่ยิ่งโง่หนักไปอีก ถูกลงโทษตลอดเวลา  
ลงโทษเพราะว่าหนีโรงเรียน ท่านก็ลงโทษให้เราโง่อีก  
ตลอดไป

คนใดประพฤติดะไรเหลวไหล เช่นว่าเราไปเที่ยว  
ดื่มเหล้า ไปเที่ยวเสเพลสนุกสนาน ก็ถูกลงโทษอยู่ตลอด

เวลา กรรมของผู้นั้นแหละลงโทษผู้ตัวเอง อันนี้เราเรียก  
กันว่า โทษของธรรมชาติที่ต้องได้รับอยู่ตลอดเวลา แต่  
ว่ามนุษย์เราก็อีกแหละ ไม่รู้จักเข็ดหลาบ เหมือนเด็กถูก  
เขียนแล้วไม่กลัวไม่เรียว พอถูกเขียนเสร็จแล้วก็ไปเที่ยว  
ต่อไปอีก กลับมาถูกเขียนอีก แล้วก็ไปเที่ยวอีกต่อไป  
จนกระทั่งเสียผู้เสียคนไปเลย อันนี้เป็นตัวอย่าง มนุษย์  
เราในเวลานี้ก็คือ ไม่เชื่อฟังคำพระท่านที่นำมาสอนนำ  
มาเตือน จึงได้เกิดความวุ่นวาย

## หลักปฏิบัติตนเป็นคนดี

ทีนี้ถ้าเราเป็นผู้ถือธรรมะ ในฐานะเป็นพุทธบริษัท  
เราก็มีอบกายถวายจิตใจให้แก่พระธรรม ให้เราถือว่า  
ร่างกายของเราคือธรรม ตัวเราเกิดจากธรรมหล่อเลี้ยง  
เอาไว้ เราก็ควรจะยกร่างกาย ชีวิตจิตใจให้แก่ธรรมะไป  
เสียเลย ไม่เอาไว้เป็นของตัวเอง ไม่เอาไว้ให้ตัวใช้ เวลาเรา  
ทำวัตรสวดมนต์ตอนเย็น ถ้าญาติโยมทำวัตรแบบที่พระ  
ทำวัตร มีคำกล่าวอันหนึ่งว่า ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิต  
แต่พระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้ามีอิสระเหนือชีวิตข้าพเจ้า

หรือพูดว่าพระพุทธเจ้าเป็นนายของเรา พระธรรมเป็น  
นายของเรา พระสงฆ์เป็นนายของเรา เราเป็นทาสของ  
พระพุทธเจ้า เป็นทาสของพระธรรม เป็นทาสพระสงฆ์

### มอบกายถวายชีวิตต่อพระรัตนตรัย

คำสวดมนต์ที่เราสวดนั้นไม่ใช่สวดไปเฉยๆ แต่ถ้า  
เรามานึกถึงความหมายว่าเรื่องที่เรากล่าวไม่ใช่เรื่องที่  
ย่อๆ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย แต่มากล่าวมอบกายถวายชีวิต  
แก่พระพุทธเจ้า มอบกายถวายชีวิตแก่พระธรรม แก่  
พระสงฆ์ เรายอมเป็นทาสของพระพุทธเจ้า พระธรรม  
พระสงฆ์ เรายกให้พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มี  
อิสระเหนือชีวิตของเรา เมื่อเรานึกถึงคำกล่าวเช่นนี้แล้ว  
เราก็ควรจะได้ปฏิบัติอย่างเป็นที่มีความจงรักภักดี  
อย่างแท้จริง

การเป็นทาสพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นั้น  
ก็คือเป็นทาสธรรมะ การเป็นทาสธรรมะก็หมายความว่า  
เรายอมโดยไม่มีเงื่อนไขต่อธรรมะที่เรานำมาใช้ในชีวิต  
ประจำวัน

## สิ่งใดที่ธรรมะว่าดี...เราปฏิบัติสิ่งนั้น

สิ่งใดธรรมะว่าชั่ว...เราไม่ทำทั้งสิ้น สิ่งใดที่ธรรมะว่าดี...เราจะปฏิบัติสิ่งนั้น เพราะเราเป็นทาสผู้ภักดีต่อพระธรรม เหมือนคนใช้ที่ภักดีต่อนาย นายจะใช้ให้ทำอะไรก็ทำตามทุกอย่าง แม้นายจะทุบจะตีก็ช่างเขาเถอะฉันใด

เมื่อเรายอมเป็นทาสพระธรรม ก็ทำตามพระธรรม เราไม่ขัดขืนพระธรรม สิ่งใดที่ธรรมห้าม เราก็ไม่ปฏิบัติสิ่งนั้น สิ่งใดที่ท่านแนะนำให้ทำ...เราก็ทำสิ่งนั้น อันนี้แหละช่วยให้ชีวิตของเราก้าวหน้าเป็นไปด้วยดี และไม่มีควมวุ่นวาย ไม่มีความเดือดร้อนเกิดขึ้นในทางใจ เพราะเราเป็นผู้ยอมเสียแล้ว

## ความเจริญที่สร้างปัญหาความเดือดร้อน

แต่ว่าสังคมในยุคปัจจุบันนี้ มีความดี้อด้านกันมากขึ้นเพราะอะไร เพราะฝีมั้นมีความเจริญ ธรรมะนั้นกลับเสื่อมลงไป ความเจริญของฝีมั้นได้แก่การเจริญสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นวัตถุ อันเป็นเครื่องช่วยวณชวนใจ ให้

มนุษย์อยากได้พอใจในสิ่งนั้นๆ แล้วเราก็แข่งขันกันเพื่อ  
แสวงหา แข่งขันกันทำ แข่งขันกันสร้าง แข่งขันกันขาย  
แข่งกันซื้อ มากมาย ก่ายกอง จะเป็นเหตุให้เกิดปัญหา  
ของที่มีอยู่จะไม่พอกินพอใช้ เพราะเราจะใช้เกินความ  
ต้องการของร่างกาย

เรามาคิดกันง่ายๆ เรารับประทานอาหารมื้อหนึ่ง  
เรารับประทานเกินความต้องการของร่างกายเราหรือไม่  
เราดื่มอะไรเกินความต้องการหรือความจำเป็นของ  
ร่างกายหรือไม่ เครื่องนุ่งห่มที่เราใช้มันเกินความ  
จำเป็นของร่างกายหรือไม่ หรืออะไรอื่นๆอีกหลายอย่าง  
ที่เราเอามาใช้อยู่ในชีวิตประจำวันเกินความจำเป็นของ  
ชีวิตหรือไม่

ถ้าพิจารณาแล้วก็จะเห็นว่ามีส่วนเกินอยู่ไม่น้อย  
คนในสมัยโบราณวัตถุยังไม่เจริญ เขายังอยู่กันได้ อยู่กัน  
อย่างสบาย ไม่วุ่นวายเดือดร้อนอย่างพวกเราสมัยนี้  
ปัญหาไม่ค่อยมี โรคประสาทไม่ค่อยมีในสมัยก่อนนี้  
เพราะไม่มีเรื่องที่จะต้องคิดมาก เป็นอยู่อย่างธรรมชาติ  
ง่ายๆ ออกไปทำงานปลูกผักรับประทาน ร่างกายเขาก็



แข็งแรงเติบโตใหญ่กว่าพวกเราในสมัยนี้ คุรูปร่างของคนโบราณเขาใหญ่โต...แข็งแรง

## เป็นอยู่ด้วยความพอดี

สมัยนี้เราเรียกว่าอยู่ดีกินดี มีการโฆษณาเรื่องให้กินอาหารอย่างนั้นอย่างนี้ ในสมัยก่อนไม่มีการโฆษณาอะไรหรอก อายุมันขยับยืนกว่าพวกเราในสมัยนี้เสียอีก สมัยนั้นวิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ การแพทย์ก็ยังไม่เจริญ อะไรก็ยังไม่เจริญ แต่ว่าเขามีร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโต โรคภัยไข้เจ็บก็มีกันน้อย ถ้าเราศึกษาดูสมัยก่อนอายุ ๗๐-๘๐ ปีอยู่มาได้ อย่างนี้ก็เพราะว่าเขาสบายใจ เขาไม่ค่อยมีปัญหา เขามีความเป็นอยู่พอประมาณ เขามีเครื่องนุ่งห่มก็ไม่มากอะไร พอดิบพอดี จึงไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้น กลางคืนเดือนมืดเขาก็นอนแล้ว เขาไม่มีโรงหนังให้ไปเที่ยวอดกันอยู่ในโรงหนังแคบๆ ซึ่งเต็มไปด้วยอากาศที่ไม่ค่อยดี ค่ำก็นอน ตื่นตั้งแต่เช้ามีดอกออกไปป่าหาอาหารมารับประทานกัน ถึงฤดูฝนก็ปลุกพืชปลุกผักเก็บไว้กินหน้าแล้งต่อไป แล้วก็ปลุกฝ้ายเอามา

ทอผ้าใช้เอง ช่วยตัวเองทั้งนั้น ก็รู้สึกว่าจะอยู่กันอย่างสบาย  
ไม่มีปัญหา แต่เดี๋ยวนี้โลกเจริญ ถนนรถวิ่งไปได้ทั่วบ้าน  
ทั่วเมือง รถก็มาก ทั้บคนตายไปวันหนึ่งไม่รู้กี่คน

## อยู่กันด้วยความรัก เมตตาและซื่อสัตย์

คนสมัยก่อนนี้อยู่กันด้วยความรัก ความเมตตา  
ปรารถนาดีต่อกัน มีอะไรก็แบ่งกันกิน แบ่งกันใช้ เขา  
ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน เขาซื่อสัตย์ต่อกัน ถ้านาย ก. ไป  
ยืมเงินนาย ข. แล้วเขาบอกว่าจะเอามาให้เมื่อใด พอ  
ถึงวันนั้นเขาก็เอามาให้ ถ้าไม่มีให้เขาก็บอกว่ายังไม่มี  
ต้องรอไปก่อน ผู้ให้ยืมก็ไม่ว่าอะไร ไม่คิดดอกเบีย้เพิ่ม  
เขาให้ด้วยการช่วยเหลือเจือจุนกันฉันท์ที่ฉันท์น้อง อยู่  
กันด้วยความสงบสุข คนสมัยก่อนเขียนหนังสือไม่เป็น  
สัญญาไม่เคยทำ...สัญญากับปากทั้งนั้น แต่เขาไม่ค่อย  
เบียดกัน สมัยนี้เขียนหนังสือได้ แต่ว่าเขียนหนังสือให้  
เบียดได้ ยิ่งฉลาดมากขึ้นก็ยิ่งเบียดมากขึ้น ยิ่งเอาเปรียบ  
คนที่ไม่รู้ทันเหตุการณ์มากขึ้น มันเป็นเสียอย่างนี้ เพราะ  
สังคมมีเรื่องแข่งขันกัน จึงเป็นปัญหาเกิดความทุกข์ขึ้น

## เกิดเป็นคนต้องทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์

เมื่อพูดไปในรูปร่างนี้ ญาติโยมบางที่หรือว่าคนหนุ่มๆ อาจจะคิดว่าถ้าอย่างนั้นไม่ต้องทำอะไรละซี แล้วไม่ต้องพัฒนา ไม่ต้องสร้างชาติบ้านเมือง อยู่กันเฉยๆ จึงจะชื่อว่าผู้ประพฤติธรรม... ถ้าคิดอย่างนั้นมันก็ไม่ถูก เรียกว่าทำอย่างนั้นก็ไม่ประพฤติธรรมนั้นแหละ

เราต้องทำตามหน้าที่ มีอะไรก็ต้องทำไป เช่นเราเป็นเด็กอยู่ในวัยของการศึกษา ก็ต้องรู้หน้าที่ว่าเรานั้นเป็นเด็ก ต้องเล่าเรียนเขียนอ่าน ต้องเตรียมมหาวิทยาลัยตัวไว้ เพราะวันหนึ่งเราจะเป็นผู้ใหญ่ เราจะต้องช่วยตัวเอง จะต้องพึ่งตัวเอง

อันลูกที่เกิดมาในครอบครัวใดก็ตาม มีอยู่ด้วยกัน ๓ ประเภท นับเป็นอย่างไร คือลูกคนหนึ่งเกิดมาดีกว่าพ่อแม่ คนหนึ่งเกิดมาพอเสมอพ่อแม่ ลูกคนหนึ่งเกิดมาเลวกว่าพ่อแม่ พระพุทธเจ้าท่านว่าอย่างนั้น

ลูกที่เกิดมาดีกว่าพ่อแม่ เรียกว่า ดีทุกแง่ทุกมุม การศึกษาดีกว่า มีความก้าวหน้ากว่า ความประพฤติก็ดีกว่า น้ำใจก็สูงกว่า นี่เรียกว่าสูงกว่าพ่อแม่ทั้งกาย

ตั้งใจ ทั้งการศึกษาและการปฏิบัติงาน ครอบครัวใดมี  
ลูกดีกว่าพ่อแม่ ครอบครัวนั้นเจริญก้าวหน้า สกุลมั่งคั่ง  
ไม่ล่มจม

แต่ว่าสกุลใดไม่มีลูกดีกว่าพ่อแม่ เรียกว่าพอเสมอ  
ถ้าเสมอก็เสื่อมเพราะโลกมันก้าวหน้า คนที่ไม่ก้าวหน้า  
จะไปทันโลกได้อย่างไร ผู้เป็นลูกคนใดเกิดมาเสมอพอ  
แม่ เช่นพ่อเรียนได้ ม.ศ. ๓ ลูกก็เรียนเท่าพ่อ ม.ศ. ๓ แล้ว  
มันจะไปรอดได้อย่างไร สมัยนี้เขาต้องได้ปริญญากัน  
เป็นอย่างน้อย ปริญญาเมืองไทยก็ยังไม่พอ ต้องไปเรียน  
เมืองนอก ถ้าได้ไปเมืองนอกได้มาสักแผ่นก็ค่อยยังชั่ว  
ขึ้นหน่อย ได้จริงไม่จริงก็พอจะรอดได้สักปีสองปี อย่าง  
นี้เรียกว่าก้าวหน้าไปหน่อยในด้านการศึกษา ถ้าว่าเสมอ  
ก็ไปไม่รอด

ส่วนที่เร็วกว่าพ่อแม่ไม่ต้องพูดถึง มันไม่มีอะไรที่  
เรียกว่าก้าวหน้าเลยแม้แต่น้อย

เด็กๆทุกคนที่มาวัดนี้ก็ต้องจำไว้ด้วย แล้วก็ต้อง  
บอกตัวเอง สอนตัวเองไว้ว่า เราจะต้องเป็นอภิชาติบุตร  
คือบุตรที่ดีกว่าพ่อแม่ทุกแง่ทุกมุม อะไรๆก็ให้สูงกว่า

ดีกว่าไว้ เริ่มต้นก็ต้องให้ดีในด้านการศึกษา ให้ก้าวหน้ากว่าคุณพ่อคุณแม่ คุณพ่อคุณแม่มีความรู้ขนาดนี้ เราต้องเรียนให้เก่งกว่านั้น ให้ดีขึ้นไปกว่านั้น ต่อไปเราก็ปรับปรุงตัวเองให้มีความประพุดิสูงกวา ประณีตกว่าพ่อแม่ อย่าเอาแต่เพียงว่าเท่านี้ก็พอแล้ว มันก็ได้ ถ้าคิดได้อย่างนี้แล้ว...สบาย

ที่นี้ลูกเจริญญด้วยการศึกษา เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ กรุงเทพฯ นี้เป็นแหล่งที่เพาะเชื้อแห่งความเสื่อมโทรม ไม่ใช่ร้อยเหมือนกัน ตนเองมาอยู่ที่กรุงเทพฯ แต่งงานมีลูกที่กรุงเทพฯ ก็เป็นชาวกรุงแล้ว ไม่ใช่ชาวบ้านนอก พ่อแม่เป็นชาวบ้านนอก สมมติว่าเป็นชาวเหนือ ชาวใต้ ชาวอะไรก็ตาม ที่มีความประพุดิเรียบร้อย พอมาอยู่กรุงเทพฯ เชื้อโรคกรุงเทพฯ เข้าสู่ร่างกาย เลยไม่เอาเรื่องในการศึกษาเล่าเรียน หนีไปเที่ยวไปเล่นเพลงชาโดวี ชาเต้อะไรกับเขาเสีย สนุกไปกับเรื่องร้องรำทำเพลง ไม่เรียนหนังสือ นึกว่าจะพอหากินหรือ มันก็ไม่พอกินพอใช้ ถ้าเราไม่มีความรู้ ถ้าเราชอบดนตรีก็ต้องเรียนให้มันสูง ไปเรียนที่มหาวิทยาลัยศิลปากร เรียนกันแผนก

อย่างนั้นเราก็ก้าวหน้า มีวิชา ไม่ใช่ไปเป็นคนตีกลอง  
จนกระทั่งตาย มันเอาตัวไม่รอด

## พัฒนาและควบคุมตนเองตลอดเวลา

เราจะเป็นนักดนตรีมันต้องเขียนเพลงเอง จะต้อง  
ประดิษฐ์เพลงใหม่ๆ เขียนเพลงปลุกใจคนให้ตื่นตัว ให้  
ก้าวหน้า ให้เข้าหาธรรมะธัมโม ให้เป็นคนเรียบร้อย ถ้า  
เราบรรเลงเพลงให้คนจะต้อยกันมันฟัง ได้ยินแล้วมัน  
หยุดต้อยกัน...ก็ใช้ได้ ก็เหมือนพระอภัยมณีเป่าปี่ พอเป่า  
ขึ้นมาทหารก็วงกลับเป็นแถว หรือว่าบางทีพอได้ยิน  
เสียงปี่ก็คิดถึงเมีย คิดถึงครอบครัว เลยไม่อยากจะรบ  
ทิ้งอาวุธกลับบ้าน บ้านเมืองก็สงบเท่านั้นเอง ถ้าเราเป็น  
นักดนตรีก็ต้องถึงขนาดนั้น ถ้าเราจะเป็นคนทำอะไรอื่น  
ก็ต้องคิดก้าวหน้าให้มันมากขึ้นไป

สมมติว่าพ่อแม่เราส่งไปอยู่โรงเรียนชั้นดี เราก็ต้อง  
ควบคุมตนเอง อย่าไปคบเพื่อนชั่ว เพื่อนเหลวไหล คบ  
เพื่อนไม่เอาถ่าน เพื่อนใช้เงินใช้ทองเปลือง พอนั่งลงก็  
คุยแต่เรื่องหนังเรื่องละคร เรื่องไปเที่ยวสนุกสนาน เรา

ต้องรีบลุกขึ้นหนีจากเพื่อนคนนั้นได้แล้ว เพราะว่าเพื่อนคนนั้นผีมันเข้าสิงแล้ว เราอย่าไปนั่งใกล้ เพราะว่าผีมันจะลามมาเข้าเราด้วย เราต้องลุกขึ้นไปนั่งที่อื่น

## คบกับคนที่มีธรรม รักความก้าวหน้า

ถ้าไปนั่งกับเพื่อนคนใดเขาคุยว่า เอ...เมื่อก่อนนี้เราเรียนตรงนั้นนะ ครูสอนว่าอย่างไรนะ มันมีปัญหาว่าอะไรบ้าง...เธอจำได้ไหม? เธอเข้าใจไหม? ในเรื่องที่คุณสอนเมื่อก่อนนี้ ไปถึงบ้านไปอ่านหรือเปล่า ไปคิดไปค้นอีกหรือเปล่า เพื่อนแบบนี้เรานั่งใกล้แล้วก็นั่งต่อไปเถอะ เพราะว่าเพื่อนแบบนี้เป็นคนมีธรรม เป็นคนรักความก้าวหน้า รักวิชาความรู้ ถ้าเรานั่งใกล้เราก็เจริญ...ไม่มีความตกต่ำ

## ละเว้นจากการคบคนพาลคนชั่วเป็นมิตร

เด็กเราบางทีก็เผลอเห็นเพื่อนคนไหนคุยสนุก แหมเข้าไปคลอเคลียเสีย เพื่อนคนนั้นสูบบุหรี่ก็เชิญมาให้สูบบ้าง บุหรี่ธรรมดามันไม่อร่อย ต้องยัดผงขาวเข้าไป

มันจะได้เสียคนไวๆ เลยไปสูบผงขาวๆ เข้าให้ เลยกลาย  
เป็นคนเสียไป พ่อแม่ก็เอาหัวเข้าเซ็ดน้ำตา เอาน้ำตา  
เซ็ดหัวเข้า แล้วแต่ท่าไหนจะดี เป็นเสียอย่างนี้แล้วมัน  
จะก้าวหน้าอย่างไร

## ปลุกตัวเองเสกตัวเองให้คิดก้าวหน้าเสมอ

คนหนุ่มๆ น้อยๆ ทั้งหลาย ก็ต้องคิดไว้ในแง่อย่างนี้  
เราต้องถามตัวเองไว้บ้างในเรื่องอย่างนี้ ต้องคิดเป็นคน  
ก้าวหน้าทุกแง่ทุกมุม มองดูคุณพ่อคุณแม่แล้วพูดกับ  
ตัวเองว่า ฉันต้องให้เจริญกว่าพ่อแม่ ฉันต้องให้ดีกว่า  
พ่อแม่ ต้องให้เก่งกว่าคุณพ่อคุณแม่ ถ้าคิดท้อคาถา  
อันนี้ไว้ในใจเรียกว่า *ปลุกตัวเอง เสกตัวเองไว้* อย่างนี้  
บ่อยๆ พลังงานมันก็จะเกิดขึ้นในใจ ความกระตือรือร้น  
ก็จะเกิดขึ้นในใจ

## คิดแต่ในเรื่องที่เป็นการสร้างสรรค์

คนเราถ้าพูดอะไรกับตัวบ่อยๆ ในทางสร้างสรรค์  
ชีวิตก็จะเต็มไปด้วยความสร้างสรรค์ ถ้าพูดในเรื่องที่มัน



ทำลายตัวเองบ่อยๆ ชีวิตก็จะเป็นไปในทางทำลาย เช่น  
ตื่นแต่เช้าเราก็พูดว่า ภูนี่มันไม่ไหวแล้ว ชี้เกี่ยจเรียนเสีย  
เต็มทีแล้ว สามวันเท่านั้นไม่ยอมไปโรงเรียนแล้ว เพราะ  
ห้องแต่คาถาชี้เกี่ยจทุกวันทุกเวลา แล้วมันจะไปเรียนได้  
อย่างไร

### คาถาเสกตัวเองให้ก้าวหน้า

เพราะฉะนั้น ผู้ปกครองต้องสอนให้ลูกท่องคาถา  
เสียใหม่ ตื่นเช้าต้องให้ท่องว่า เราจะก้าวหน้า เราจะเป็น  
คนมีความรู้ในวิชาต่างๆ เราจะเป็นคนเอางานเอาการ  
เราจะไม่เหลวไหล เราจะรักพ่อแม่ เราจะเรียนให้พ่อแม่  
ชื่นใจสบายใจ เรานี้ก็อย่างนั้นเรียกว่าเสกตัวเองในทาง  
ที่ถูกที่ชอบ เป็นเด็กต้องเสกอย่างนั้น

เป็นคนหนุ่มก็เหมือนกัน ถ้าเรารู้สึกตัวว่าเรามัน  
เป็นคนหนุ่มขึ้นแล้ว กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มที  
แต่ว่าเรามีความรู้พอเลี้ยงตัวได้ไหม หรือว่าเราเป็นหนุ่ม  
แบบกาฝากคุณพ่อคุณแม่ ต้องเกาะท่านกินเรื่อยๆ ไป...  
ไม่ได้ น่าละอาย เราจึงต้องรีบทำอะอะไรที่จะช่วยตัวเอง

## รักษาชื่อเสียงของพ่อแม่และประเทศชาติ

ถ้าได้งานได้การทำแล้ว ไปทำที่ไหนอย่าให้เสียชื่อพ่อแม่ อย่าให้เสียชื่อครูบาอาจารย์ อย่าให้เสียชื่อของสำนักเรียน ถ้าไปทำงานปนกันกับคนต่างประเทศ เราก็ต้องนึกว่าเรามันเลือดเนื้อเชื้อไขเป็นไทย เราไม่เอาความเป็นไทยมาเที่ยวทิ้งไว้แถวนี้ เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราไว้ เป็นไทยมันต้องไว้ลายไว้ชื่อ เมื่อไปทำงานที่ไหนให้เขาถือว่าเก่ง ว่าชื่อสัตย์สุจริต เอาการเอางาน ไม่เหลวไหล อย่าให้เขาถือว่าคนไทยแล้วมันไม่ไหว ไม่เอาการเอางาน...อย่างนี้เขาเรียกว่าขายหน้าไปอยู่ที่ไหนมันก็ขายหน้าเขาอยู่ตลอดเวลา อย่าให้เขาดูหมิ่นชาติเรา อย่าให้ดูหมิ่นเกียรติของเรา เราไปที่ไหนต้องเข้าไปด้วยความภาคภูมิใจว่า เรามีเลือดเนื้อเชื้อไขเป็นไทย ทำงานด้วยจิตใจที่เป็นไท

## ทำทุกอย่างด้วยจิตใจที่เป็น “ไท”

ทำงานด้วยจิตใจที่เป็นไท ก็คือว่า ไม่ตกอยู่ภายในอำนาจของฝ่ายต่ำ ไม่เอารัดเอาเปรียบ เป็นคนรักงาน

เป็นคนซื่อสัตย์สุจริตต่องาน ทำงานให้เขาเห็นว่าเราก็เป็นคนเก่งเหมือนกัน เราทำเป็น ทำได้ ความไว้วางใจก็จะเกิดขึ้นในคนไทย ในชาติ ในประเทศของเรา และชื่อเสียงของเราก็จะดีขึ้น ตามหน้าที่ที่เรากระทำ เรานึกเราคิดไว้ในรูปอย่างนี้ก็จะก้าวหน้า

## พันฝ่าอุปสรรคที่ทำให้ชีวิตไม่ก้าวหน้า

ทีนี้สิ่งใดที่มันทำลายตัวเรา เป็นขวากเป็นหนาม เป็นอุปสรรคทำให้ชีวิตไม่ก้าวหน้า เราต้องรีบพันฝ่าในสิ่งนั้นไป อาย่าอมให้สิ่งนั้นมาทำลายเราเป็นอันขาด เป็นไทยต้องสู้...แต่อย่าไปสู้ด้วยการยกพวกตีกัน เพราะเดี๋ยวนี้นักเรียนอาชีวะเขาชอบสู้...เขาถือว่าเลือดไทยมันต้องสู้ แต่ไม่ไปสู้กับใครละ...ไม่สู้กับความชั่วที่เกิดขึ้นในใจ ไม่สู้กับสิ่งชั่วสิ่งร้าย แต่ไปสู้กับเพื่อนไทยด้วยกัน เอาไม้ตะบองตีหัวคนไทย เอามีดแทงพุงคนไทย แล้วก็ให้หมอไทยรักษาต่อไป ไม่ได้เรื่องอะไรอย่างนี้มันก็เสียหาย เราไม่ควรจะทำอย่างนั้น มีลูกมีเต้าก็คอยสอนคอยเตือนให้รักเกียรติ รักษาติบ้านเมือง อย่าไปทำลาย

อย่าไปทะเลาะกันเอง เรื่องเล็กๆน้อยๆให้อภัยกันได้ก็  
ให้อภัยกันเสียบ้าง ขอกันกินมากกว่านี้

ถ้าพวกเราได้พูดได้เตือนกันอย่างนั้นมันก็ดี วิชย  
กระจายเสียงเขาไม่ค่อยพูดเรื่องอย่างนี้ พูดแต่เรื่องอื่น  
ซึ่งไม่เป็นไปเพื่อความสร้างสรรค์ เพลงที่ร้อง...ทำไมนะ  
เธอจะ เธอจำ อะไรก็ไม่รู้ เอามาร้องกันอยู่ได้ มันไม่ค่อย  
ได้สาระอะไร เมื่อไหร่จะได้ปฏิรูปกันเสียทีก็ไม่รู้ ให้มัน  
เป็นเพลงปลุกใจเตือนใจ ให้เกิดความขะมักเขม้น เกิด  
ความรักงาน เกิดความไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์  
ส่วนรวม ให้ละอายต่อการที่จะคิดเรื่องชั่ว ให้ละอายที่  
จะเดินไปกับคนที่ชั่ว คนที่ร้าย ละอายในการที่จะเข้าไป  
ในสถานที่ชั่วร้าย ถ้าเรามีบทเพลงร้องที่มีคำเตือนจิต  
สะกิดใจบ่อยๆในเรื่องอย่างนี้ เรียกว่าเป็นคำขวัญของ  
ชาติของบ้านเมืองให้มันเพราะๆ เปลี่ยนไปตามกาลสมัย  
คนไทยเราก็จะได้ยินแต่เสียงดี เสียงงาม มาเตือนจิต  
สะกิดใจให้เกิดความก้าวหน้าในทางที่ถูกที่ชอบ ก็ຈະ  
เป็นการสร้างสรรค์ตัวเรา ชาติประเทศของเราให้เจริญ  
ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

## นำธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น ไม่ขัดกับสิ่งทั้งหลายในโลกนี้หรอก ไม่ว่าโลกต้องการอะไร เอาธรรมะนั้นมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งนั้น เรียกว่าไม่ขัดกับการพัฒนาและการสร้างตัวสร้างตน แต่พร้อมๆกับการกระทำสิ่งนั้น พระพุทธเจ้าท่านมีห้ามล้อกำกับใจไว้ว่าอย่าทำด้วยความเห็นแก่ตัว แต่ให้ทำเพื่องาน เพื่อความเจริญของส่วนรวม ถ้าเราคิดในรูปอย่างนี้ เราก็จะอยู่กันด้วยความสุขกายสบายใจ ไม่มีเรื่องอะไรเดือดร้อน

กล่าวมาเป็นเครื่องเตือนใจแก่ญาติโยมทั้งหลาย ก็พอสมควรแก่เวลา ขอยุติการแสดงปาฐกถาไว้แต่เพียงเท่านี้

---

ปาฐกถาแสดง ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ปากเกร็ด นนทบุรี

## • กรรม : การกระทำ •

อมตวาจาปัญญาันนทภิกขุ



ชาวพุทธเชื่อเรื่องกรรมมันคง

จึงไม่จำเป็นต้องถือฤกษ์ยาม ดวงดาว ดวงเดือน

และพิธีไสยศาสตร์ต่างๆ นอกจากทางของพุทธศาสนา

ผลที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของตน

ก็ย่อมเกิดมาจากการกระทำของตนเอง

อนาคตของชีวิตจึงขึ้นอยู่กับกระทำเป็นส่วนใหญ่

ความสุข ความทุกข์ ความมั่งมี ความยากจน

ความมีโรค หรือไม่มี...ก็เกิดจากการกระทำของตนทั้งสิ้น

แต่คนเราส่วนมากไม่ค่อยได้คิดถึงในแง่นี้

เพราะปกติของมนุษย์ทั่วไปมักคิดว่าตนไม่มีความผิด

ความผิดเกิดจากสิ่งอื่นต่างหาก

เขาจึงฝากชีวิตไว้กับสิ่งภายนอก

น่าสงสารชาวพุทธที่ยังโง่เขลามากหลาย

ที่เอาชีวิตของตนไปฝากไว้กับผีสงเทวดา

อันตนเข้าใจว่าจะช่วยตนเองได้

ทั้งๆที่สิ่งเหล่านั้นที่จริงแล้ว...ไม่เคยช่วยใครเลย

## • บุญพกรรรม •

อมตวาจาปีญญานันทภิกขุ



การกระทำของเราวันนี้

...จักเป็นบุญพกรรรมของวันพรุ่งนี้

การกระทำของเราเดี๋ยวนี้

...จักเป็นบุญพกรรรมของเดี๋ยวโน้น

การกระทำของเราเดือนนี้

...จักเป็นบุญพกรรรมของเดือนหน้า

การกระทำของเราปีนี้

...จักเป็นบุญพกรรรมของเราปีหน้า

การกระทำของเราชาตินี้

..จักเป็นบุญพกรรรมของเราในชาติหน้า

บุญพกรรรมในส่วนดีจักหนุนและส่งเสริมให้เราดียิ่งๆขึ้น

บุญพกรรรมส่วนชั่วนั้น...

แน่นอนที่สุดที่จักจุดรั้งให้เราทรมและต่ำลงๆ

นี่แหละ...บุญวาสนาที่เราได้พากันพร่ำเรียกร้องหา

แต่หาได้สำนึกโดยถูกต้องว่า...

เพราะเป็นอำนาจแห่ง...บุญพกรรรม...ไม่

# บันทึกการจัดพิมพ์

ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม ขอกราบนมัสการขอขอบพระคุณ พระเดชพระคุณพระพรหมมิ่งคลาจารย์ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ องค์แสดงปาฐกถาธรรมในหนังสือชุด “คือ...ชีวิต” เป็นอย่างสูง อันเป็น ปาฐกถาธรรมที่เมตตาแสดงแก่สาธุชน เป็นเรื่องที่น่าสนใจง่าย แต่ทรง คุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม ได้จัดพิมพ์หนังสือชุดนี้ขึ้น เป็นธรรมสังคการและอาจารย์บรูชาพระคุณ แสดงกตเวทิตาแด่หลวงพ่อ ปัญญานันทภิกขุ พระผู้มีเมตตาและมีพระคุณอย่างสูงยิ่งต่อธรรมสภา อันเป็นการประกาศเกียรติคุณแห่งองค์แสดงปาฐกถาแห่งหนังสือชุดนี้

หนังสือชุด “คือ...ชีวิต” จัดพิมพ์จำนวน ๑๒ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑	คิดดี	เรื่องที่ ๒	พูดดี
เรื่องที่ ๓	ทำดี	เรื่องที่ ๔	คบคนดี
เรื่องที่ ๕	ไปสู่สถานที่ดี	เรื่องที่ ๖	ฐานของชีวิต
เรื่องที่ ๗	รู้จักตนเอง	เรื่องที่ ๘	การควบคุมจิต
เรื่องที่ ๙	เก็บความโกรธ	เรื่องที่ ๑๐	การปล่อยวาง
เรื่องที่ ๑๑	สุข ทุกข์ อยู่ที่ใจ	เรื่องที่ ๑๒	จิตที่ฝึกดีแล้ว



ธรรมสภาได้รวบรวมหนังสือและสื่อธรรมะไว้บริการแก่ท่านสาธุชน จากสำนักพิมพ์และสำนักปฏิบัติธรรมทั่วประเทศ ท่านที่สนใจเลือกชมได้ที่

## ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา

๒ - ๖ ถนนบรมราชชนนี เขตทวีวัฒนา กทม. ๑๐๑๗๐ โทร. (๐๒) ๔๔๑๑๖๐๔

- **สถาบันบันลือธรรม** กราบเรียนเชิญท่านสาธุชนร่วมฟังพระธรรมเทศนา ในรายการ **พบพระ พบธรรม** ทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ณ บริเวณห้องประชุมสถาบันบันลือธรรม อาคารศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา สาธุชนที่สนใจสอบถามองค์บรรยายธรรมได้ที่ โทรศัพท์ (๐๒) ๔๔๑๑๕๓๕





การพูด การกระทำของคน จึงต้องใช้ปัญญา  
พิจารณาว่าเขาพูดเพื่ออะไร บางคนอาจแสดงตนมาใน  
รูปของผู้ที่ใจบุญ มาในรูปผู้เสียสละก็ได้ แต่ว่าเบื้องหลัง  
มีอะไรๆอยู่

การกระทำของบุคคลบางทีก็อย่างนั้นแสดงมาใน  
ภายนอกเหมือนกับว่าเป็นผู้มีความรักความหวังดีต่อสิ่ง  
เหล่านั้น ต่อกลุ่มนั้น สถานที่นั้น แต่อาจยังมีเบื้องหลัง  
อะไรอยู่

หลวงพ่อบัณฑิตานันทิกขุ

กิตติเดช  
฿ 20.00

WWW.THAMMASAPA.COM  
ISBN : 978-974-00-3280-7



ขอกราบขอบพระคุณแด่ทุกท่านที่สนับสนุน และสมทบการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มนี้  
โปรดช่วยอุปถัมภ์ในการจัดพิมพ์เพื่อการเผยแผ่ธรรมะ ในราคาเล่มละ ๒๐ บาท